

TALOUSPOLITIIKAN EU-OHJAUSJAKSO – TIETOKOOSTE

VEROTUS

1. JOHDANTO

Vaikka taloudelliset edellytykset ovat viime aikoina parantuneet, Euroopan unioni kärsii edelleen kriisin vaikutuksista, kuten investointien vähäisyydestä ja kasvavasta eriarvoisuudesta. Siksi monet kansalaiset eri puolilla Eurooppaa vaativat, että sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen on kiinnitettävä enemmän huomiota.

Verotuksella on keskeinen tehtävä oikeudenmukaisen yhteiskunnan ja vahvan talouden luomisessa. Sen avulla voidaan poistaa eriarvoisuutta paitsi tukemalla sosiaalista liikkuvuutta myös vähentämällä markkinatulojen eriarvoisuutta.

Veropolitiikalla voidaan lisäksi vaikuttaa merkittävästi työllistämispäätöksiin, investointien tasoon ja yrittäjien halukkuuteen laajentaa toimintaansa¹. Nämä kaikki edistävät kasvua.

Veropolitiikkoja mitataan suhteessa seuraaviin neljään ensisijaiseen tavoitteeseen:

- investointien edistäminen
- työllisyyden tukeminen
- eriarvoisuuden vähentäminen
- verosäännösten noudattamisen varmistaminen.

Tässä tietokoosteessa tarkastellaan näihin tavoitteisiin liittyviä veropolitiikan haasteita EU:n jäsenvaltioissa. Lisäksi esitellään politiikan keinoja, jotka voisivat auttaa haasteisiin vastaamisessa. Lopuksi tarkastellaan tilannetta asianomaisissa maissa tiettyjen indikaattorien ja viimeaikaisten verouudistusten pohjalta.

Tässä tietokoosteessa ei käsitellä verojen kiertämistä, koska sitä tarkastellaan erillisessä tietokoosteessa. Lisäksi tässä koosteessa esitettävä analyysi olisi luettava yhdessä seuraavia aiheita koskevien tietokoosteiden kanssa:

- tutkimus ja innovointi
- naisten osallistuminen työvoimaan
- pimeä työ
- aktiivinen työvoimapolitiikka
- eriarvoisuus
- sosiaalinen osallisuus
- korruption torjunta
- asuminen.

2. VEROPOLIITTISET HAASTEET EU:N JÄSENVALTIOISSA

2.1. Investointien edistäminen

EU:n jäsenvaltioiden verotuksen tasossa on suuria eroja.

Arvioitu verojen suhde BKT:hen² vaihteli vuonna 2017 EU28-maissa Irlannin

¹ Lisätietoa mainituista kysymyksistä, ks. Euroopan komissio, *Tax Policies in the European Union: vuoden 2017 kyselytutkimus2017 Survey*, tulossa.

² Määrä sisältää tosiasiallisesti maksetut sosiaaliturvamaksut, mutta ei maksuja, jotka joidenkin hallitusten katsotaan maksaneen virkamiesten osalta mutta jotka on pelkästään merkitty kirjanpitoon.

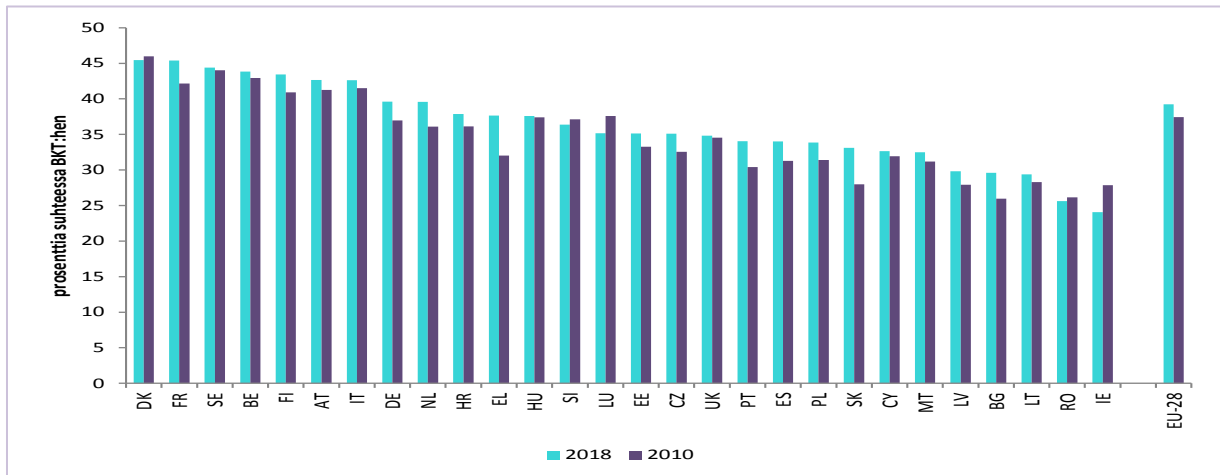
24,1 prosentista Tanskan 45,6 prosenttiin (kuvio 1).

Kokonaisveroasteen erot kertovat itse asiassa siitä, miten eri maissa arvostetaan julkisia hyödykkeitä.

Tähän mennessä ei ole saatu vahvaa näyttöä kokonaisveroasteen vaikutuksesta

talouskasvuun. Sen sijaan verojärjestelmän yksittäisten osatekijöiden vaikutusta kasvuun voidaan ymmärtää paremmin kokonaistuottavuuden, pääomakannan kasvun ja työvoiman tarjonnan kautta.

Kuvio 1: Kokonaisverotaakka EU:n jäsenvaltioissa suhteessa BKT:hen, 2012 ja 2018

Lähde: Euroopan komissio, AMECO.

Yritysten ja henkilökohtaisten tulojen verotuksen vaikutuksesta kasvuun ja investointeihin on olemassa vankkaa näyttöä. Yhtiöverot vaikuttavat sekä yritysten sijaintipaikkaan että kotimaisiin ja ulkomaisiin suoriin investointeihin.

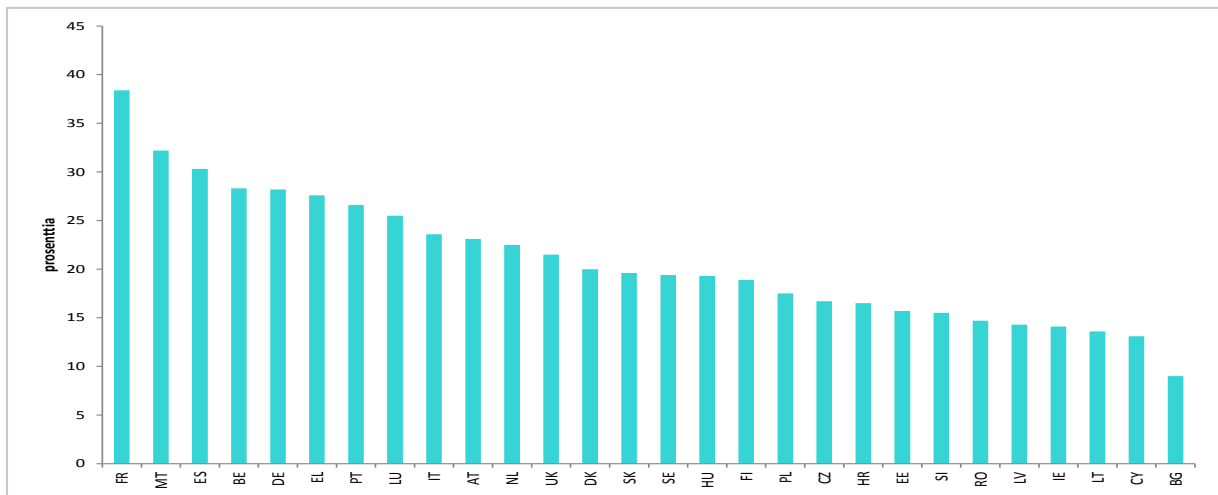
Verokannat, veropohjan määrittäminen ja verosäännösten noudattamiseen liittyvät seikat määrittävät merkittävällä tavalla verotuksen taloudellisia vaikutuksia. Erilaisten rahoituslähteiden verokohtelu, verokannustinten rakenne ja aika, joka yrityksiltä kuluu verosäännösten noudattamiseen, voivat vaikuttaa tuottaviin investointeihin.

Yhtiöverotuksen erot voivat saada monikansalliset yhtiöt siirtämään voittonsa korkean verotuksen maista alhaisen verotuksen maihin.

Efektiiiset veroasteet käsittävät useita muitakin tekijöitä kuin lakisääteiset yhtiöverot, kuten veropohjan osatekijät, rahoituksen lähteen (velka, kertyneet ansiot tai uusi pääoma) sekä omaisuuserän, johon investoidaan (koneet, rakennukset, aineeton omaisuus, varastot ja rahoitusvarat).

Seuraava kuvio havainnollistaa keskimääräisten efektiivisten yhtiöveroasteiden eroja Ranskan 38,4 prosentista Bulgarian 9 prosenttiin.

Kuvio 2: EU:n jäsenvaltioiden keskimääräiset efektiiviset yhtiöveroaasteet prosentteina, 2016

Lähde: ZEW (2016): *Effective tax levels using the Devereux/Griffith methodology: intermediate report 2016.* Euroopan komission hanke.

Huom.: (1) Keskimääräinen efektiivinen yhtiöveroaaste mittaa veroja, jotka yhtiöt ovat maksaneet inframarginaalisista investoinneista, jotka tuottavat tavanomaisen pääoman tuoton ylittäviä voittoja. (2) Kyproksessa, Belgiassa ja Italiassa sovellettavan oman pääoman ehtoista rahoitusta koskevan verohelpotuksen huomioimiseksi oletuksena on, että näiden helpotusten asteet vastaavat mallin markkinakorkoa.

Investointien kokoa koskeviin päätöksiin vaikuttaa efektiivinen marginaaliveroaaste eli se verotaakka, joka kohdistuu hankkeeseen investoituun viimeiseen euroon, joka vielä kannattaa ("marginaali-investointi").

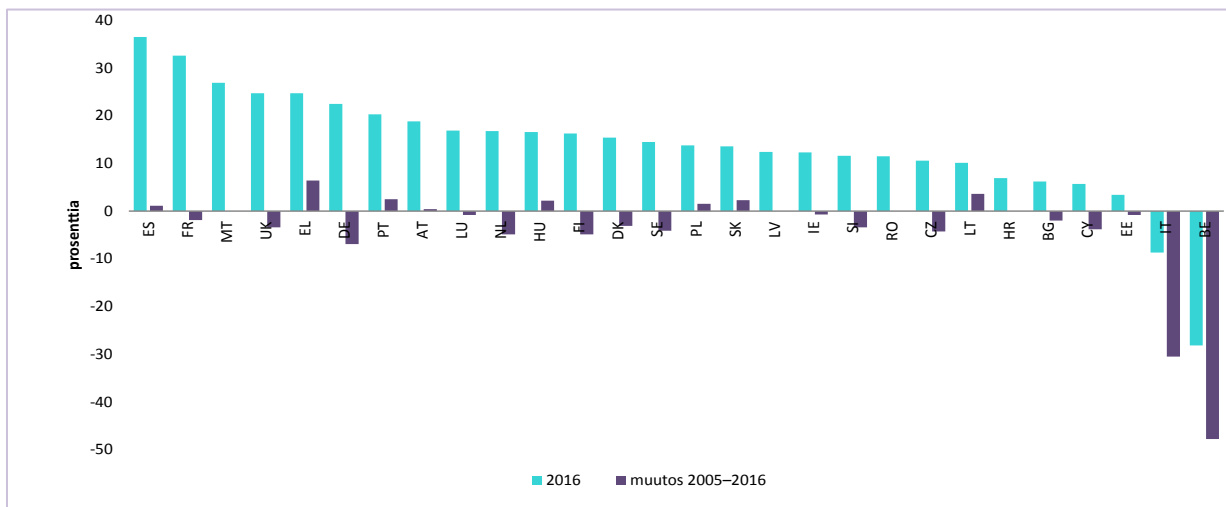
Mitä pienempi efektiivinen marginaaliveroaaste on, sitä enemmän verojärjestelmä edistää investointeja.

Efektiivisen marginaaliveroasteen pienentämiseen ja investointeja edistävään

verojärjestelmän luomiseen on useita keinoja, muun muassa seuraavat:

- nopeampien poistoaikataulujen tai välittömän kuluiksi kirjaamisen salliminen
- pääomakulujen vähennyskelpoisuus
- tappiontasauksen edellytysten parantaminen
- tutkimukseen ja kehittämiseen liittyvien verokannustinten tarjoaminen.

Kuvio 3: EU:n jäsenvaltioiden efektiiviset marginaaliset yhtiöveroasteet prosentteina, 2016

Lähde: ZEW (2016): *Effective tax levels using the Devereux/Griffith methodology: intermediate report 2016. Euroopan komission hanke.*

Huom.: (1) Indikaattori perustuu Devereux'n/Griffithin malliin. (2) Kyproksessa, Belgiassa ja Italiassa sovellettavan oman pääoman ehtoista rahoitusta koskevan verohelpotuksen huomioimiseksi oletuksena on, että näiden helpotusten asteet vastaavat mallin markkinakorkoa.

2.2. Työpaikkojen luomisen ja työllisyyden tukeminen

Työn verottaminen vaikuttaa sekä työntekijöiden työhalukkuuteen (työvoiman tarjonta) että työnantajien päätöksiin työntekijöiden palkkaamisesta, koska verot kasvattavat työvoimakustannuksia (työvoiman kysyntä).³ Joidenkin väestöryhmien (matalan osaamistason työntekijöiden, nuorten, iäkkäiden ja kotitalouksien toisten tulonsaajien) työvoiman tarjonta on erityisen riippuvaista veroista ja sosiaaliturvamaksuista.⁴

Seuraava kuvio kuvaa koko väestön ja vähemmän koulutetun väestön työllisyysastetta. Tämä voi antaa viitteitä siitä, millaisia haasteita maassa voi olla kokonaistyöllisyyden tai tiettyjen ryhmien työllisyyden edistämisessä.

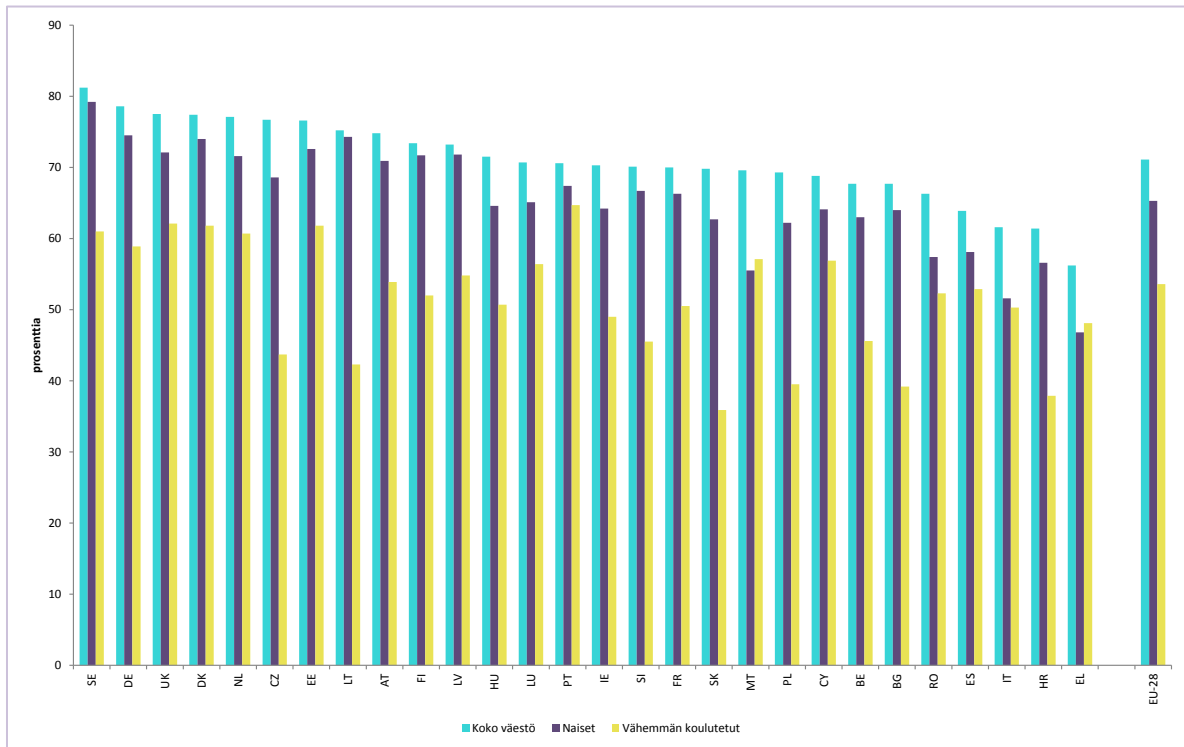
Vaikka EU-maiden työllisyysaste on viime vuosina parantunut, tilanne vaihtelee maasta toiseen. Myös vähemmän koulutettujen työllisyysasteen ja kokonaistyöllisyyden välinen ero vaihtelee maiden välillä.

Slovakiassa näiden kahden välinen ero on suurin (33,9 prosenttiyksikköä) ja Portugalissa pienin (5,9 prosenttiyksikköä).

³ Näihin päätöksiin vaikuttaa myös se, millaisia sosiaalietuuksia on tarjolla niille, jotka eivät työskentele tai jotka työskentelevät vain osa-aikaisesti. Muista vero- ja etuusjärjestelmien vaikutusta työvoiman tarjontaan määrittävistä tekijöistä ks. Euroopan komission ja OECD:n yhteisen vero- ja etuusindikaattoritietokannan kautta käytettävissä olevat indikaattorit.

⁴ Ks. esimerkiksi Meghir, C. ja Phillips, D., *Labour Supply and Taxes*, in Institute for Fiscal Studies (ed.), *The Mirrlees Review: Dimensions of Tax Design*, Oxford University Press, 2010, s. 202–274.

Kuvio 4: Koko väestön työllisyysaste; naiset ja vähemmän koulutetut, 2016

Lähde: Eurostat, 2017

Huom.: (1) Ikäryhmä on 20–64-vuotiaat. (2) "Vähemmän koulutetuilla" tarkoitetaan kansainvälisen koulutusluokituksen (ISCED) tasoja 0–2. (3) Naisten työllisyysastetta käytetään viitearvona kotitalouksien toisille tulonsaajille. Nämä eivät kuitenkaan välttämättä ole sama asia. (4) Työllisyysastetta ei mitata kokoaikavastaavuutena.

Verokiila mittaa työntekijästä työnantajalle aiheutuvien kustannusten ja työntekijän nettoansioiden suhteellista erotusta. Se mittaa siis sekä työn tekemisen (työvoiman tarjonta) että työntekijöiden palkkaamisen (työvoiman kysyntä) kannustimia.

Vuosina 2010–2016 niiden työntekijöiden verokiila, jotka ansaitsivat 50 prosenttia keskipalkasta, pieneni keskimäärin EU:ssa. Verokiila kehittyi kuitenkin eri maissa eri suuntiin; se kasvoi 15 maassa ja pieneni kymmenessä.

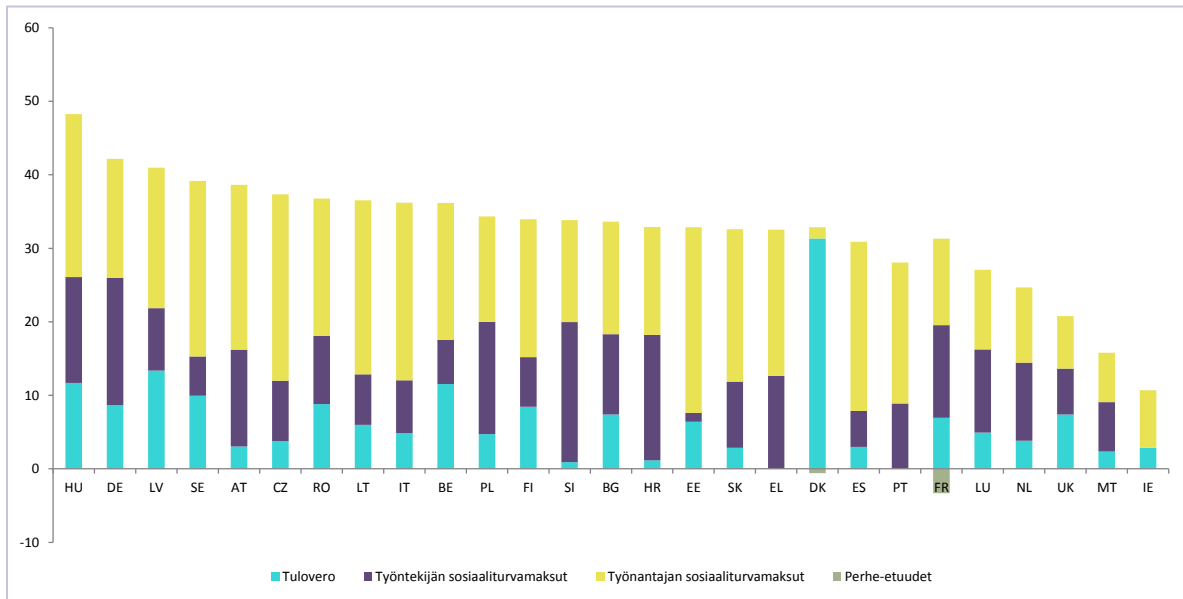
Verokiilan rakenteella on merkitystä lyhyellä aikavälillä, sillä sen eri osatekijät voivat vaikuttaa joko työvoiman kysyntään tai työvoiman tarjontaan. Seuraavassa kuviossa erotellaan yksinelävän keskituloisen työntekijän verokiila eri osatekijöihinsä:

- tulovero
- työnantajan sosiaaliturvamaksut
- työntekijän sosiaaliturvamaksut
- perhe-etuudet⁵.

Kuviossa esitetään sellaisen yksinelävän työntekijän verokiila, joka ansaitsee 50 prosenttia keskipalkasta.

⁵ Perhe-etuudet pienentävät kokonaisverokiilaa Ranskassa ja Tanskassa.

Kuvio 5: Pienituloisen työntekijän verokiilan rakenne EU:n jäsenvaltioissa, 2016

Lähde: Euroopan komission vero- ja etuusindikaattoritietokanta, joka perustuu OECD:n vero- ja etuusmalliin, päivitetty 10.4.2017.

Huom.: (1) Kyproksesta ei ole saatavilla tuoreita tietoja. (2) Tiedot koskevat lapsettomia yksineläviä tulonsaajia, jotka ansaitsevat 50 prosenttia keskipalkasta.

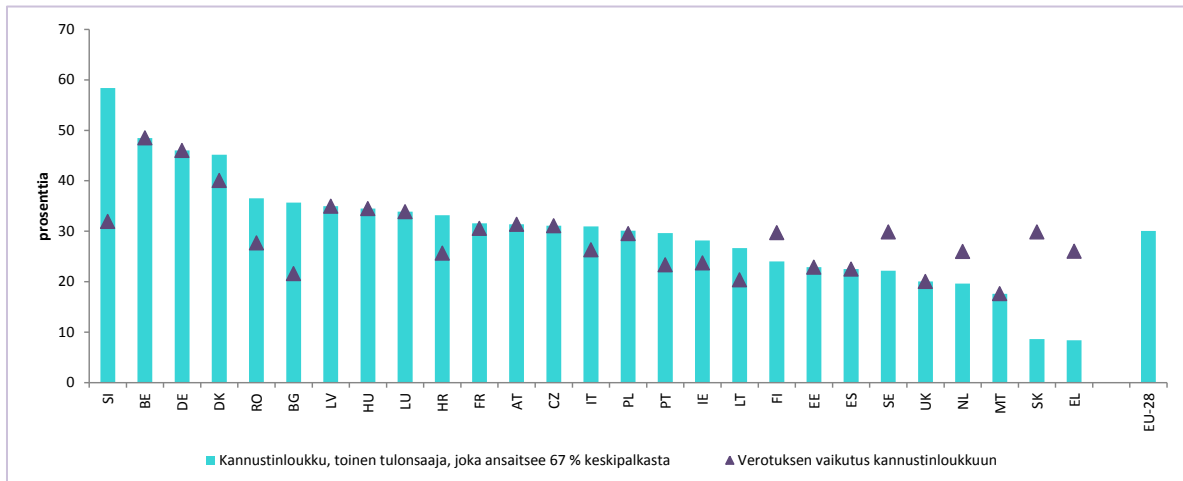
Verojärjestelmän piirteet, kuten **siirrettävissä olevat verohyvitykset ja yhtenäisverotuksen aste**, sekä etuusjärjestelmän piirteet, kuten tarveharkintaisten etuuksien peruuttaminen, **voivat joko nostaa kotitalouksien toisten tulonsaajien marginaaliveroastetta heidän siirtyessään työelämään tai kasvattaa heidän tulojaan.**

Seuraavassa kuviossa kuvataan kotitalouksien toisten tulonsaajien kannustinloukkua EU:n jäsenvaltioissa.⁶ Useimmissa maissa verotus vaikuttaa suhteellisen paljon toisten tulonsaajien kannustinloukkuun, mikäli ensimmäinen tulonsaaja ansaitsee keskipalkkaa.

On huomattava, että myös muut tekijät, kuten kohtuuhintaisten ja laadukkaiden virallisten hoitopalvelujen, erityisesti lastenhoidon, saatavuus sekä hyvin suunnitellut työ- ja yksityiselämän yhteensovittamista edistävät käytännöt, voivat vaikuttaa päätöksiin työhön palaamisesta tai työajan lisäämisestä.

⁶ Kannustinloukku – eli työelämän ulkopuolelta työhön palaamiseen kohdistuva implisiittinen vero – mittaa sitä osaa bruttolisäpalkasta, joka kuluu veroihin, kun työelämän ulkopuolella ollut henkilö (joka ei ole oikeutettu työttömyysetuuksiin mutta on oikeutettu tuloperusteisiin sosiaalietuuksiin) saa työpaikan. Toisin sanoen tämä indikaattori mittaa taloudellisia kannustimia siirtyä työelämän ulkopuolelta (ja sosiaaliavustusten piiristä) työelämään.

Kuvio 6: Kotitalouksien toisten tulonsaajien kannustinloukku EU:n jäsenvaltioissa, 2015

Lähde: Euroopan komission vero- ja etuusindikaattoritietokanta, joka perustuu OECD:n vero- ja etuusmalliin. Huom.: (1) Kannustinloukku koskevat tiedot koskevat kotitalouden toista tulonsaajaa, joka ansaitsee 67 prosenttia keskipalkasta, kahden tulonsaajan kaksilapsisessa perheessä; pääasiallinen tulonsaaja ansaitsee keskipalkkaa. (2) ”Verotuksen vaikutuksella” tarkoitetaan sitä, miten paljon verotus vaikuttaa kannustinloukkuun, prosenttiyksikköinä (muuta tekijöitä ovat esimerkiksi menetetyt työttömyysetuudet, sosiaalivastukset ja asumislisät).

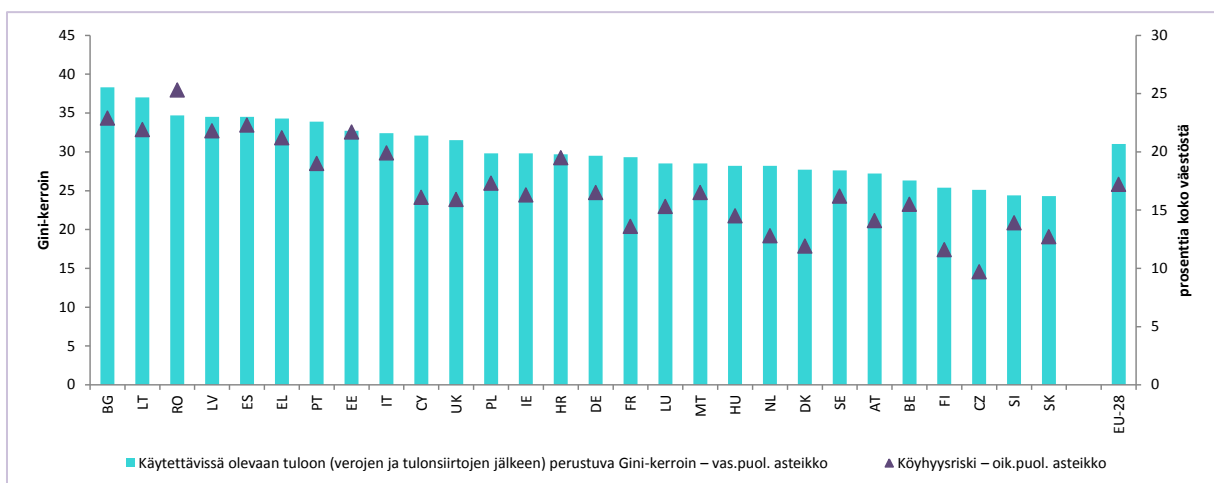
2.3. Eriarvoisuuden poistaminen ja sosiaalisen liikkuvuuden edistäminen

Seuraavassa kuviossa esitetään (verojen ja etuuskien jälkeen) **käytettävissä olevien tulojen eriarvoisuus** Gini-kertoimen mukaan, sekä **köyhyysvaarassa** olevan väestön prosenttiosuus EU:n jäsenvaltioissa.

Vaikka EU on yksi maailman edistyneimmistä hyvinvointivaltiojärjestelmistä, eriarvoisuus on edelleen paikoitellen huomattavaa.

Tulojen eriarvoisuus verojen ja tulonsiirtojen jälkeen on suurin Liettuassa, Romaniassa, Bulgariassa, Latviassa ja Virossa.

Kuvio 7: Tulojen eriarvoisuus EU:n jäsenvaltioissa, 2016

Lähde: Eurostat, EU-SILC, 2016.

Huom.: (1) Pystyakseli: Gini-kertoimet. Asteikko on 0–100. Arvo 0 vastaa täydellistä tasa-arvoa (samat tulot kaikille), ja 100 vastaa maksimaalista eriarvoisuutta (kaikki tulot jakautuvat yhdelle henkilölle; kellekään muulla ei ole mitään). Eläkkeet sisältyvät sosiaalisiin tulonsiirtoihin. (2) Vaaka-akseli: köyhyysriskiaste prosenttiosuutena koko väestöstä. Tämä indikaattori täydentää Gini-kertoimta, jotta saadaan täsmällisempi kuva EU:n jäsenvaltioiden sosiaalisista haasteista. Se kuvaa sitä osuutta koko väestöstä, joka ansaitsee alle 60 prosenttia

kulutusyksikköä kohti lasketusta mediaanitulosta sosiaalisten tulonsiirtojen jälkeen. (3) Vuoden 2016 tietoja ei ole saatavilla Irlannista, Italiasta ja Luxemburgista, joten käytetään vuoden 2015 tietoja. (4) EU-28:n keskiarvo lasketaan yksittäisten kansallisten lukujen väestöpainotettuna laskennallisena keskiarvona.

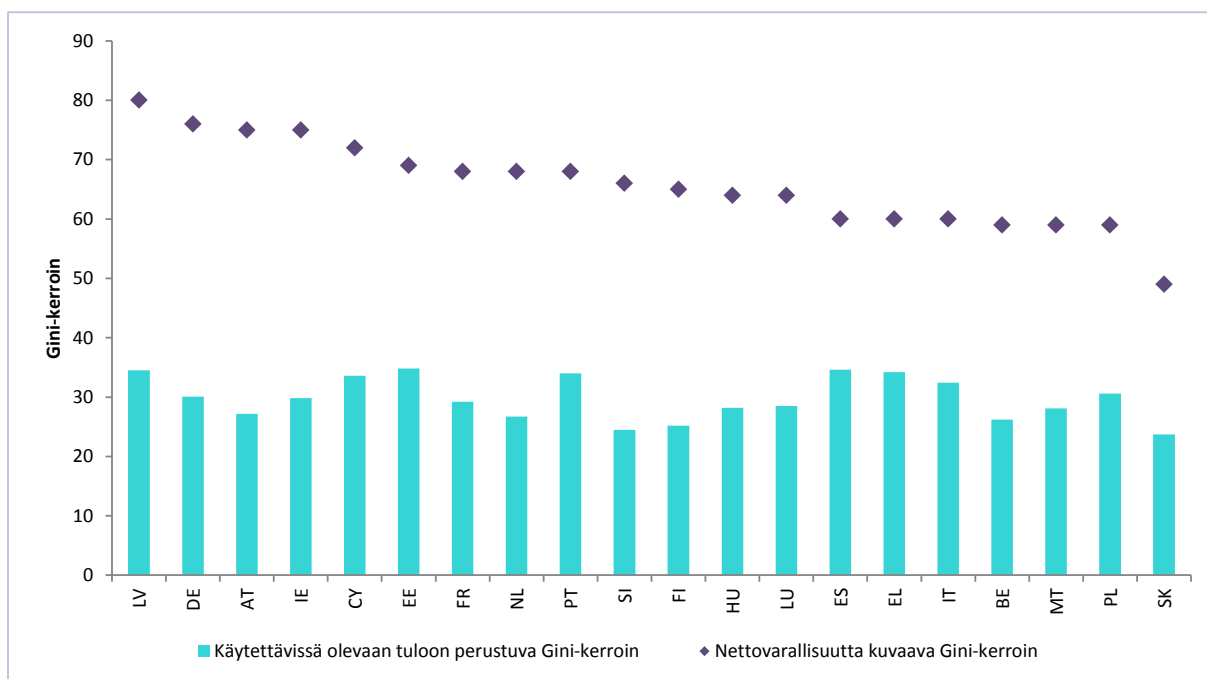
Yksityisen varallisuuden lisääntyvä kasaantuminen Euroopassa kuluneiden 40 vuoden aikana ja eriarvoisuuden lisääntyminen ovat käynnistäneet vilkkaan julkisen keskustelun nykyisten verojärjestelmien oikeudenmukaisuudesta.

Varallisuuden eriarvoisuus on suurempi kuin tulojen eriarvoisuus (kuvio 7). Tämä on johtanut siihen

päätelmään, että eriarvoisuuteen on puututtava siten, että otetaan huomioon sekä tulot että varallisuus.

Käytettävissä olevien tietojen mukaan varallisuuden eriarvoisuus on erityisen suuri ongelma Latviassa, Saksassa, Itävallassa ja Irlannissa.

Kuvio 8: Tulojen eriarvoisuus (2016) ja varallisuuden eriarvoisuus (2014)

Lähde: Euroopan komission laskelmat, jotka perustuvat kotitalouksien varallisuutta ja kulutusta koskevaan EKP:n kyselytutkimukseen vuodelta 2016, ja Eurostat 2016.

Huom.: Nettovarallisuudella tarkoitetaan kotitalouksien kokonaisvarallisuuden ja kokonaisvelkojen erotusta.

Suurempi eriarvoisuus liittyy vähäisempään sosiaaliseen liikkuvuuteen, koska eriarvoisuus vaikuttaa mahdollisuuksiin.⁷ Sosiaalinen liikkuvuus voi olla sekä sukupolven sisäistä että sukupolvien välistä.

Sukupolven sisäinen liikkuvuus tarkoittaa mahdollisuutta siirtyä elämän aikana ylös- tai alaspäin (esimerkiksi

2.4. Verosäännösten noudattaminen⁸

Verovilppi käsittää yleensä laittomat järjestelyt, joissa verovelvollisuus salataan tai jätetään huomiotta, eli verovelvollinen maksaa vähemmän veroa kuin hänen lakisääteinen velvollisuutensa olisi, salaamalla tuloja tai tietoja

⁷ Corak, M., *Income Inequality, Equality of Opportunity, and Intergenerational Mobility*. IZA Discussion Paper No 7520, 2013.

⁸ Aggressiivista verosuunnittelua ja veronkiertoa käsitellään erillisessä tietokoosteessa.

tulojen osalta).

Sukupolvien välinen liikkuvuus tarkoittaa sitä, missä määrin ihmisten sosioekonomiset olosuhteet vastaavat heidän vanhempinsa sosioekonomisia olosuhteita.

Sukupolvien välinen liikkuvuus on merkittävä indikaattori siitä, voivatko ihmiset menestyä yhteiskunnassa sosioekonomisesta taustastaan riippumatta. Se liittyy tiiviisti **tasavertaisiin mahdollisuuksiin**.

Verotus tukee osaltaan sosiaalista liikkuvuutta, esimerkiksi

- laadukkaan koulutuksen rahoituslähteenä
- keinona vähentää etuoikeuksien tai huono-osaisuuden siirtymistä sukupolvelta toiselle
- tulojen ja – erityisesti – varallisuuden uudelleenjakamisen kautta siten, että kannustetaan sosiaalista liikkuvuutta lisäävään käyttäytymiseen.

veroviranomaiselta.

Esimerkki verovilpistä on myyntitulojen ilmoittaminen pienemmiksi ALV-maksujen vähentämiseksi. Toinen esimerkki liittyy pimeään työhön, josta ei makseta tuloveroja ja sosiaaliturvamaksuja.

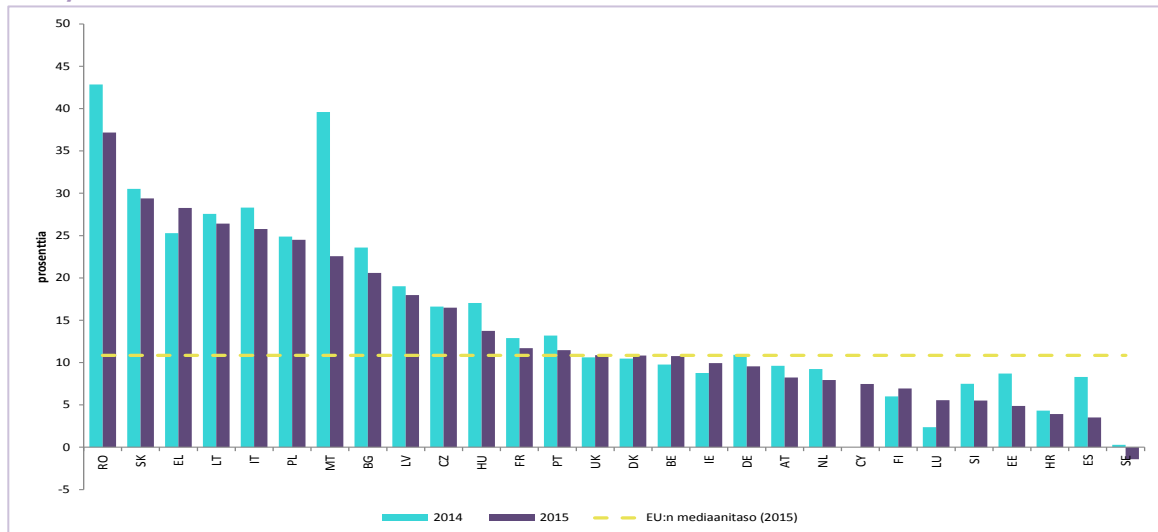
On esitetty erilaisia arvioita siitä, miten paljon veroja jää lopulta keräämättä. ALV-vaje on kuitenkin ainoa verovaje, josta on olemassa vertailevia arvioita, jotka perustuvat kaikkien EU:n jäsenvaltioiden yhteiseen menetelmään.

ALV-vaje on tosiasiallisesti perityn ALV:n ja ALV-sääntöjen mukaisesti teoreettisesti perittävissä olevan arvioidun ALV-määrän välinen erotus.

Se mittaa ALV-sääntöjen noudattamisen ja valvontatoimenpiteiden tehokkuutta kussakin EU:n jäsenvaltiossa.

ALV-vaje on suurin Romaniassa, Slovakiassa, Kreikassa ja Liettuassa.

Kuvio 9: ALV-vaje prosentiosuutena teoreettisesti maksettavaksi tulevasta ALV:sta, 2014/2015

Lähde: CASE et al. (2017): Study and Reports on the VAT Gap in the EU-28 COUNTRIES: 2017 Final Report, TAXUD/2015/CC/131.

3. TOIMINTAPOLITIIKAN KEINOT VEROPOLITIIKAN HAASTEISIIN VASTAAMISEKSI

Kun arvioidaan verojärjestelmän oikeudenmukaisuutta ja tehokkuutta, on kiinnitettävä huomiota erityisesti siihen, missä määrin se

- edistää investointeja
- tukee työpaikkojen luomista ja työllisyyttä
- korjaa eriarvoisuutta
- tukee sääntöjen noudattamisen korkeaa tasoa.

Kaiken kaikkiaan voidaan todeta, että vaikka tehokkuus- ja

oikeudenmukaisuustavoitteiden välillä joskus tehdään kompromisseja, ne eivät missään tapauksessa ole vastakkaisia.

3.1. Investointien edistäminen

Vähäiset investoinnit tarkoittavat vähäistä kasvua, mutta lisäksi ne lamaannuttavat tuottavuuden kasvua ja tuovat mukanaan heikot työllisyys- ja kasvunäkymät pidemmällä aikavälillä.

Siksi investointien edistäminen on yksi komission tärkeimmistä poliittisista painopisteistä.

On tärkeää suunnitella verojärjestelmä niin, että se pitää efektiivisen marginaaliveroasteen alhaisena ja estää siten kannattavien investointien jarruttamisen.

Tämä ei tarkoita, että veroastetta olisi alennettava. Sen sijaan nopeammat poistoaikataulut, välitön kuluiksi kirjaaminen tai oman pääoman ehtoisen rahoituksen kustannusten vähennyskelpoisuus alentavat efektiivistä marginaaliverotusta, vaikka se katettaisiin veroastetta muuttamalla.

Oikeusvarmuudella sekä vakailla, ennustettavissa olevilla ja yksinkertaisilla verosäännöillä on merkitystä yrityksille ja päätöksiä tekeville sijoittajille.

Verojärjestelmän vääristymät voivat vaikuttaa rahoituksen saatavuuteen ja jarruttaa pääomainvestointeja.

Verotus on yksi tärkeimmistä hallitusten käytettävissä olevista keinoista kannustaa yrittäjyyteen ja innovointiin. Veropolitiikat voivat auttaa pienentämään yrittäjyysriskiä ja yrittäjyystoiminnan kustannuksia. Verotuksen avulla voidaan korjata markkinahäiriöitä; esimerkkejä ovat muun muassa riittämättömät investoinnit tutkimukseen ja kehittämiseen, riskirahoitus ja ulkoiset ympäristövaikutukset, kuten saastuminen.

Hyvin suunniteltu verojärjestelmä voisi näin ollen nostaa elintasoja tarjoamalla kannustimia älykkäisiin ja vihreisiin investointeihin.

Verohallinnon tehokkuus vaikuttaa siihen, miten paljon kansalaiset luottavat järjestelmään. Veronmaksajat luottavat yleensä enemmän organisaatioihin, jotka koetaan tehokkaiksi ja vaikuttaviksi.

Verojen perimisen kustannusten lisäksi olisi otettava huomioon myös verojen maksamiseen liittyvät kustannukset. Näitä kutsutaan usein **verosäännösten noudattamisen kustannuksiksi**. Ne voivat jarruttaa uusien yritysten perustamista, edistää harmaata taloutta, lisätä sääntöjen rikkomista ja heikentää yritysten ja maiden kilpailukykyä.

3.2. Työpaikkojen luomisen ja työllisyyden tukeminen

Työn verotuksen keventäminen voi lisätä työllisyyttä etenkin silloin, kun korkeat työvoimakustannukset jarruttavat työntekijöiden palkkaamista (työvoiman kysyntä) tai silloin, kun kannustimet työllistyä ovat pienet, kun työ ei kannata (työvoiman tarjonta).

Sellaiset kevennykset työn verotuksessa, jotka kohdennetaan haavoittuvassa asemassa oleviin ja herkemmin reagoiviin ryhmiin, kuten pienituloisiin tai kotitalouksien toisiin tulonsaajiin, voivat osaltaan lisätä työllisyyttä ja vähentää samalla köyhyyttä ja sosiaalista syrjäytymistä.

Koska vain harvoilla mailla on riittävästi julkisen talouden liikkumavaraa, jotta ne voisivat harkita työn verotuksen keventämistä ilman mitään kompensatiota, on pohdittava, miten tällaiset leikkaukset rahoitetaan.

Verotuksen painopisteen siirtäminen muihin veropohjiin on yksi mahdollinen vaihtoehto. Riippuu käytössä olevasta verorakenteesta, missä määrin tällainen siirto on mahdollinen. Tietyt veropohjatyyppit katsotaan kasvun kannalta vähemmän haitallisiksi, kuten kulutusverot, juoksevat kiinteistöverot ja ympäristöverot.

Viimeaikaisessa talouskirjallisuudessa kiinnitetään kuitenkin huomiota heterogeenisiin toimiin, epälineaarisiiin vaikutuksiin sekä lyhyen ja pitkän aikavälin vaikutusten laajuuden eroihin.

Yksittäisen veron yksityiskohtainen suunnittelu on vähintään yhtä tärkeää kuin verojärjestelmän rakenne.

Siitä huolimatta voidaan sanoa, että jos työverotus on korkea, mutta kulutusveroista, juoksevista kiinteistöveroista tai ympäristöveroista muodostuva verotaakka suhteellisen pieni, järjestelmässä saattaa olla liikkumavaraa siirtää verotuksen painopistettä työvoimasta muualle. Lisäksi on pohdittava näiden alojen verotuksen lisäämisen vaikutusta tulonjakoon.

3.3. Eriarvoisuuden poistaminen ja sosiaalisen liikkuvuuden edistäminen

Verotus vaikuttaa myös yhteiskunnan oikeudenmukaisuuteen. Sen avulla muun muassa

- taataan oikea tuloyhdistelmä julkisten menojen rahoittamiseksi
- lievennetään eriarvoisuutta ja/tai
- tuetaan sosiaalista liikkuvuutta ja sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta.

Esimerkiksi **yhdenvertainen pääsy laadukkaaseen koulutukseen tai terveydenhoitoon lisäävät tasa-vertaisia mahdollisuuksia**. Verotuloilla rahoitetaan näitä julkisia menoja luottaen oikeaan veroyhdistelmään ja siihen, että kaikki veronmaksajat todella noudattavat sääntöjä.

Lisäksi **vero- ja etuusjärjestelmät voivat olla tehokkaita keinoja torjua tuloeroja uudelleenjaon avulla**. On edelleen tärkeää ottaa huomioon verojärjestelmien sosiaalinen vaikutus, jotta saadaan aikaan oikea tasapaino verorakenteen tehokkuuden ja tasapuolisuuden välillä maiden preferenssien mukaisesti.

Verotuksen avulla voidaan myös kannustaa tietynlaiseen käyttäytymiseen.

Järjestelmän rakenne on keskeinen seikka. Tuloverotuksen ja rahaetuuksien lisäksi verojärjestelmän

kokonaisrakenteella⁹ on merkitystä tulojen ja varallisuuden eriarvoisuuden vähentämisessä ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden edistämässä.

On tärkeää varmistaa, että kansalaisiin kohdistuva kokonaisverotaakka, joka vaihtelee heidän tulonlähteidensä mukaan, on progressiivinen ja että verojärjestelmä on johdonmukainen ja vaikuttava. Ihannetilanteessa tällainen järjestelmä voi auttaa korjaamaan markkinatulojen eriarvoisuutta, ja sen on ainakin estettävä eriarvoisuuden lisääntyminen.

3.4. Verosäännösten noudattaminen

Verosäännösten noudattamisen parantaminen ja sen myötä verotulojen takaaminen julkisia toimia varten muun muassa koulutuksen, terveydenhuollon, infrastruktuurin ja puolustuksen rahoittamiseksi on olennaisen tärkeää oikeudenmukaisen yhteiskunnan luomiseksi.

Veropetosten ja verovilpin torjumiseksi on tärkeää käyttää monikanavastrategiaa.¹⁰ Lainvalvonnan ja tarkastusten vahvistamisella on merkitystä, mutta lisäksi on rakennettava luottamusta ja luotava säännösten noudattamisen kulttuuri.

Veroviranomaisten on tarkistettava nykyisiä toimintatapoja ja sääntelykehyksiä tai kehitettävä uusia strategioita sen varmistamiseksi, että veronmaksajat noudattavat velvoitteitaan – mieluiten vapaaehtoisesti.

Koska veroihin liittyvät väärinkäytökset ovat luonteeltaan rajat ylittäviä ilmiöitä ja EU:n kansalliset taloudet ovat yhdentyneet, tarvitaan koordinoitu lähestymistapa paitsi EU:n aloitteiden myös kansallisten toimien tasolla.

---

⁹ Mukaan luettuna ALV, kiinteistöverot, pääomatulovero, perintövero ja tuloveron progressiivisuus.

¹⁰ Aggressiivista verosuunnittelua ja veronkiertoa käsitellään erillisessä tietokoosteessa.

4. NYKYTILANTEEN TARKASTELU

4.1. Investointien edistäminen

Investointien edistäminen on ollut tärkeä painopiste viimeaikaisissa verouudistuksissa, erityisesti kriisin koettelemissa maissa. Lisäksi on pyritty yksinkertaistamaan liiketoimintaympäristöä myös verotuksen osalta. EU:n jäsenvaltioiden hallitukset voivat kuitenkin tehdä enemmän edistääkseen investointeja veropolitiikallaan.

Useimmissa verojärjestelmissä kannustetaan yrityksiä lisävelan ottamiseen sallimalla korkomaksujen vähentäminen verotuksessa, mutta pääomaan ei sovelleta vastaavaa kohtelua.

Koska velkaan perustuva investointi saa edullisen verokohtelun, vähimmäistuotto ennen veroja, joka tarvitaan, jotta investointi kannattaa ("pääomakustannukset"), on velalla rahoitetun investoinnin kohdalla pienempi. Tällaisen velanoton suosimisen laajuus vaihtelee EU:n jäsenvaltiosta toiseen.

Velanoton suosiminen nostaa yritysten velkaantumistasetta, mikä tekee niistä haavoittuvampia ja talouksista alttiimpia kriiseille. Tämä taas kasvattaa rahoitusvakautta uhkaavia riskejä ja johtaa yleensä konkurssien suhteettoman suureen määrään. Se on erityisen ongelmallista nuorten ja innovatiivisten yritysten kohdalla, koska

niillä ei usein ole käytössään ulkoista rahoitusta. Ne joutuvat epäedulliseen asemaan, vaikka niillä on suuri merkitys tulevan kasvun luomisessa.

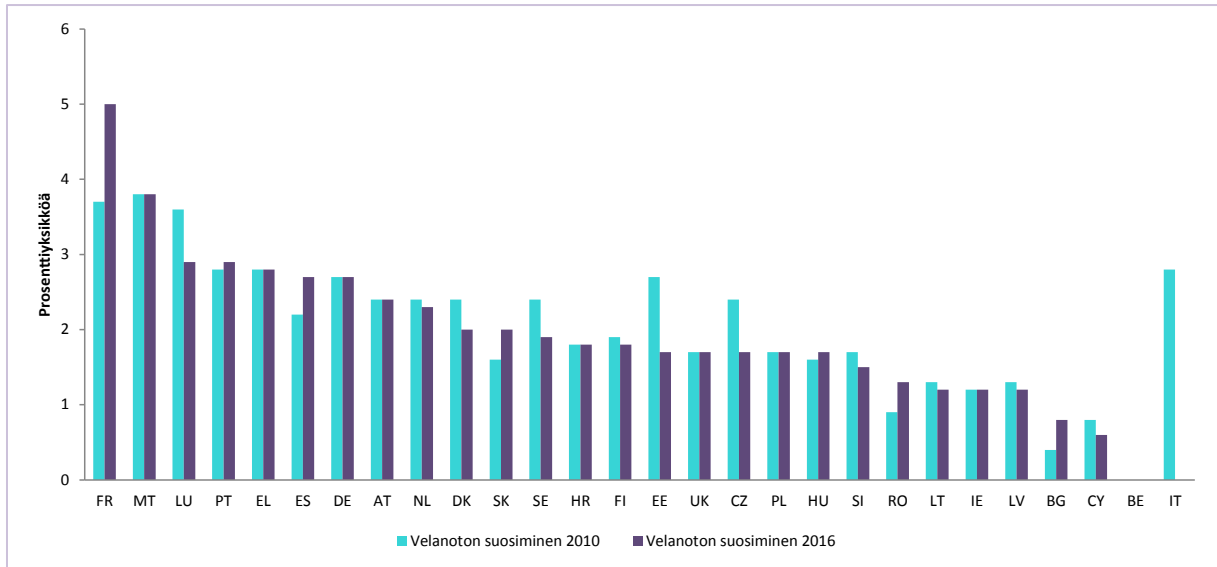
Jotkin monikansalliset yhtiöt myös käyttävät hyväkseen velan ja pääoman epäsymmetristä verokohtelua ja organisoivat velkansa strategisesti kokonaisverotaakkansa pienentämiseksi.

Maat, joissa pääomaan ja velkarahoitukseen liittyvien pääomakustannusten välinen ero (velanoton suosimisen laajuus) on suurin, ovat Ranska, Malta, Luxemburg, Portugali ja Kreikka.

Komission ehdotuksessa **yhteisestä yhteisöveropohjasta puututaan velanoton suosimisen aiheuttamaan vääristymään tarjoamalla kasvu- ja investointivähennys (AGI).** Siinä sallittaisiin verovähennys yrityksille, jotka päättävät hankkia rahoitusta lisäämällä omaa pääomaa velanoton sijaan. Vähennys laskettaisiin kertomalla oman pääoman muutos kiinteällä osuudella, joka muodostuu riskittömästä korkokannasta ja riskipreemiosta.

Kasvu- ja investointivähennystä tuettaisiin vahvoilla veronkierron vastaisilla säännöksillä. Näin varmistettaisiin oman pääoman ehtooselle rahoitukselle samantasoiset veroetuudet kuin velkarahoitukselle, mikä loisi neutraalimman ja investointiystävällisemmän verotusympäristön.

Kuvio 10: Velanoton suosiminen pääomaan verrattuna yhtiöiden rahoituksen verotuksessa EU:n jäsenvaltioissa, 2016

Lähde: ZEW (2016): *Effective tax levels using the Devereux/Griffith methodology: intermediate report 2016*. Euroopan komission hanke.

Huom.: (1) Kuviossa esitetään velanoton suosiminen yhtiöverotuksessa uuteen pääomaan ja velkaan perustuvien investointien pääomakustannusten erona. Pääomakustannus mittaa, kuinka paljon reaali-investoinnin on vähintään tuotettava ennen veroja ("marginaalinen investointi"), jotta verojen jälkeen saadaan sama tuotto kuin riskittömästä investoinnista pääomamarkkinoilla. ZEW:n vakio-oletuksen mukaan riskittömän investoinnin reaalityttö on 5 prosenttia. (2) Kyproksessa, Belgiassa ja Italiassa sovellettavan oman pääoman ehtoista rahoitusta koskevan verohelpotuksen huomioimiseksi oletuksena on, että näiden helpotusten asteet vastaavat mallin markkinakorkoa. Kyproksen osalta jäljelle jää pieni poikkeama, koska vähennys ei koske rahoitusvaroihin tehtäviä investointeja.

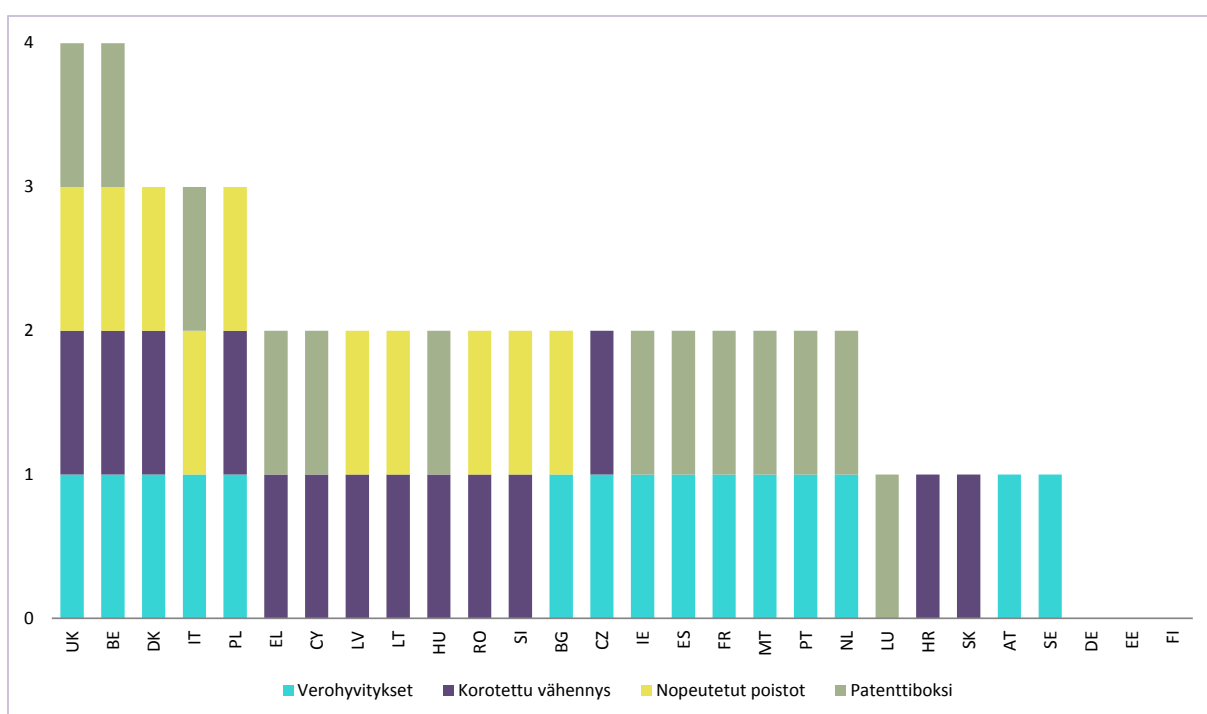
Hyvin suunnitellut tutkimukseen ja kehittämiseen (T&K) liittyvät verokannustimet edistävät T&K-investointeja ja innovointia. Todellisiin T&K-kustannuksiin perustuvat verovähennykset tai -hyvitykset katsotaan hyviksi käytännöiksi verrattuina tuotoslähtöisiin järjestelmiin, kuten patenttibokseihin.

Patenttibokseista annetaan verohelpotusta T&K-toimien tuotosten perusteella. Tutkimusten mukaan ne eivät edistä

tutkimusta ja kehittämistä, ja niitä saatetaan ennemminkin käyttää voittojen siirtämiskeinona, mikä johtaa suuriin tulonmenetyksiin.

Yhteensä 25 EU:n jäsenvaltiota käyttää tällä hetkellä verokannustimia tutkimukseen ja kehittämiseen tehtävien investointien lisäämiseksi. Alla olevassa kuviossa esitetään, minkätyyppisiä verokannustimia missäkin maassa käytetään.

Kuvio 11: T&K-verokannustimien lukumäärä EU:n jäsenvaltioissa, 2016

Lähde: yhteishankintayksikkö (2014) ja komission yksiköiden päivitys käytettävissä olevien tietojen mukaan.

Huom.: (1) EI T&K-verokannustimia Saksassa, Virossa ja Suomessa. (2) Kannustin voi liittyä yhtiö- ja tuloveroihin, sosiaaliturvamaksuihin ja työnantajamaksuihin. (3) Kuviossa esitetään ainoastaan verokannustimet. Suorat tuet eivät ole mukana.

Riskipääomaan ja enkelisijoittajiin liittyvistä verokannustimista on tullut entistä tärkeämpi osa investointi- ja innovointipolitiikkojen yhdistelmää EU:ssa ja muualla. Tällaisia verokannustimia on otettu käyttöön 13 maassa, kuten kuvio 11 osoittaa.

Vaikka riskipääomainvestoinnit ja enkelisijoittajien investoinnit synnyttävät työpaikkoja ja lisäävät tuottavuutta, tietyt tekijät estävät niiden kehittymisen. Nämä

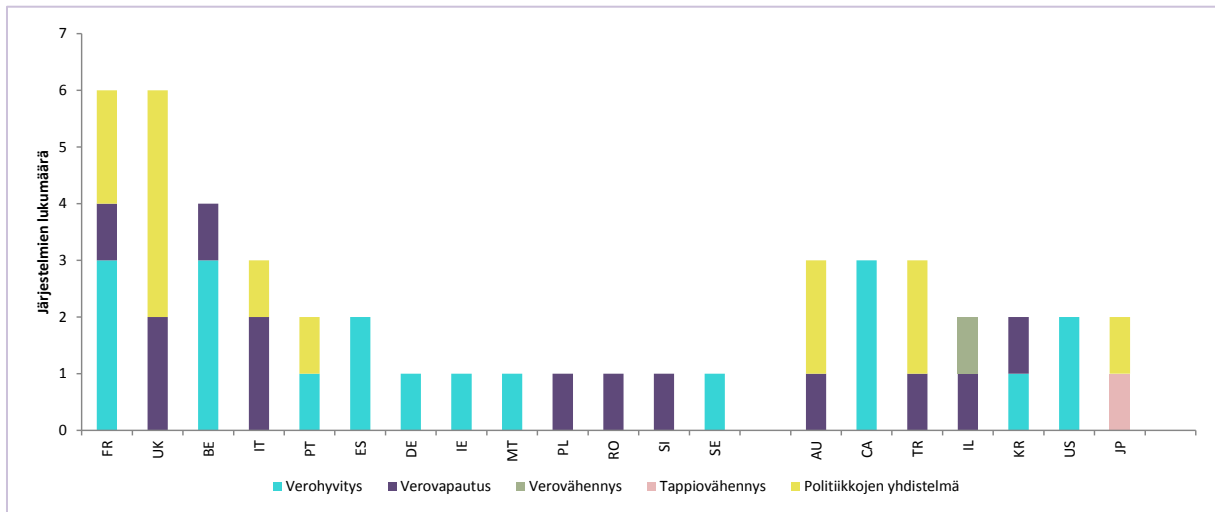
investoinnit ovat esimerkiksi erittäin riskialttiita, ja tiedottaminen on usein puutteellista. Verotuksen avulla voidaan poistaa näitä investointiesteitä.

Tuoreessa tutkimuksessa¹¹, joka tehtiin pääomamarkkinaunionin yhteydessä, määritettiin riskipääomaan ja enkelisijoittajiin liittyvien verokannustinten toivottavia piirteitä. Verokannustinjärjestelmät voisivat esimerkiksi auttaa pienentämään pk-yrityksiin ja startup-yrityksiin investoimisen riskiä siten, että niissä tarjottaisiin etukäteen näitä investointeja suosivia verohyvityksiä tai tappiovähennyksiä. Pääomatuloihin kohdistuvat verohelpotukset ovat tuloslähtöinen piirre, ja ne parantaisivat investointien laatua.

---

¹¹ PWC & IHS, *Effectiveness of tax incentives for venture capital and business angels*, 2017.

Kuvio 12: EU:n jäsenvaltioissa ja Euroopan ulkopuolella tarjottavien riskipääomaan ja enkelisijoittajiin liittyvien verokannustinten määrä

Lähde: PWC & IHS (2017): *Effectiveness of tax incentives for venture capital and business angels, Final report. Euroopan komission tilaama tutkimus.*

Huom.: Poliitikkojen yhdistelmä tarkoittaa kannustintyyppien yhdistelmää. Kuviossa esitetään tilanne kussakin maassa 31. lokakuuta 2016. Uusia verojärjestelmiä on sen jälkeen otettu käyttöön Kyproksessa ja Unkarissa.

Verosäännösten noudattamisen kustannuksissa on edelleen suuria eroja EU:n jäsenvaltioiden välillä.

Verojärjestelmien mutkikkuus, suuret noudattamiskustannukset ja verotukseen liittyvän oikeusvarmuuden puute syövät tuotantoresursseja ja muodostavat liiketoiminnan ja investointien esteen. Verosäännösten noudattamisen suuret kustannukset vaikuttavat erityisesti pk-yrityksiin.

Noudattamiskustannukset aiheutuvat useimmiten käytetystä ajasta eivätkä ole suoria kustannuksia, kuten kirjanpitoon liittyvät kustannukset.

Kuviossa 12 esitetään, montako tuntia keskikokoinen yritys tarvitsee vuodessa verovelvoitteidensa täyttämiseen. Käytetty aika sisältää tunnit, jotka tarvitaan yhtiötuloveron, arvonlisäveron ja työntekijöihin liittyvien verojen, kuten palkkoihin kohdistuvien verojen ja sosiaaliturvamaksujen, käsittelemiseen. Aika, jonka tällaiset yritykset tarvitsevat verovelvoitteiden täyttämiseen, voi kuvata hyvin sitä, miten suuret verosäännösten noudattamisen kustannukset ovat tietyssä maassa.

Liiketoimintaympäristön parantamiseksi verojärjestelmiä voitaisiin uudistaa kolmella tavalla:

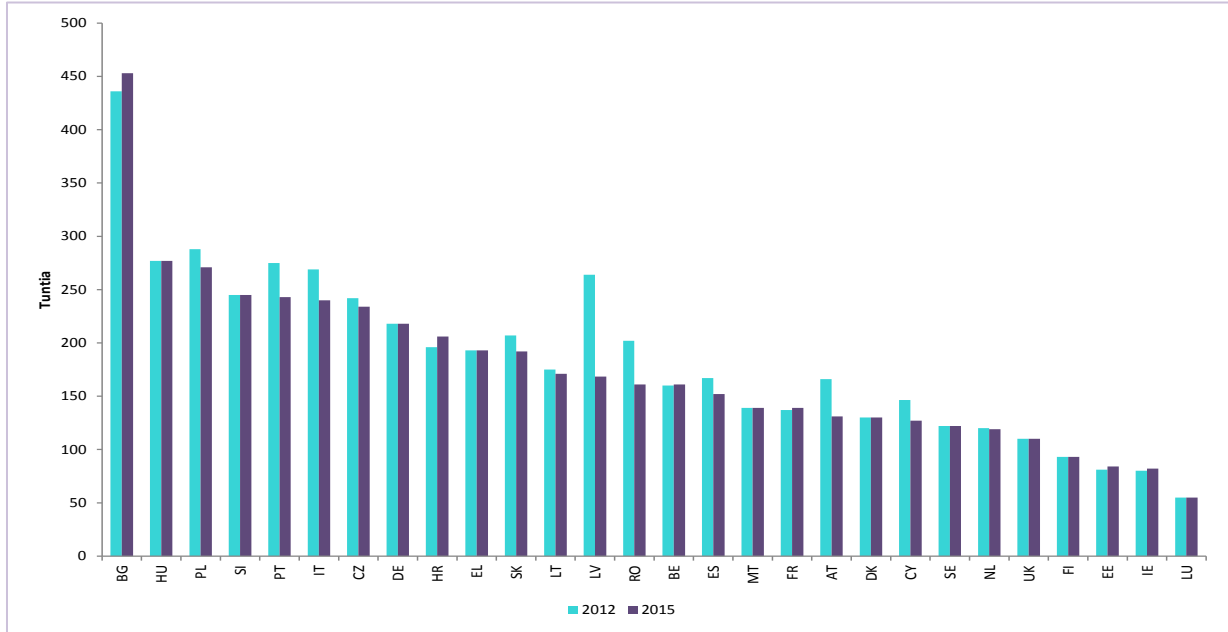
1. Yksinkertaistetaan ja vähennetään verovelvoitteita, etenkin yrittäjäksi aikovien ja pienempien yritysten osalta.
2. Laajennetaan sähköisten palvelujen valikoimaa ja tarjotaan niitä keskitetyissä asiointipisteissä.
3. Lisätään tietoisuutta, annetaan verovelvollisille yrityksille tietoa ja valmennetaan niitä, jotta ne osaavat paremmin noudattaa verosäännöksiä, käyttäen myös sosiaalisen median kanavia.

Uusien innovatiivisten liiketoimintamallien hyödyntäminen on tärkeää verojärjestelmien tulevaisuuden turvaamiseksi. EU:n jäsenvaltiot hyödyntävät yhä enemmän digitaalitekniikkoja helpottaakseen verosäännösten noudattamista. Niitä kannustetaan yksinkertaistamaan ja selkeyttämään verosäännösten soveltamista yhteistyöalouteen. Lisäksi niitä kannustetaan helpottamaan ja

parantamaan veronkeruuta hyödyntämällä yhteistyöfoorumien potentiaalia, ja foorumeita kannustetaan yhteistyöhön kansallisten viranomaisten kanssa.

Kuvio 13: Tunnit, jotka kesikokoinen yritys tarvitsee vuodessa täyttääkseen verovelvoitteensa, 2012 ja 2015

Lähde: Maailmanpankki (2016): *Doing Business 2017: Equal Opportunities for All*. Washington DC: Maailmanpankki.

4.2. Työpaikkojen luomisen ja työllisyyden tukeminen

Viime vuosina monet EU-maat ovat vähentäneet työn kokonaisverotusta.

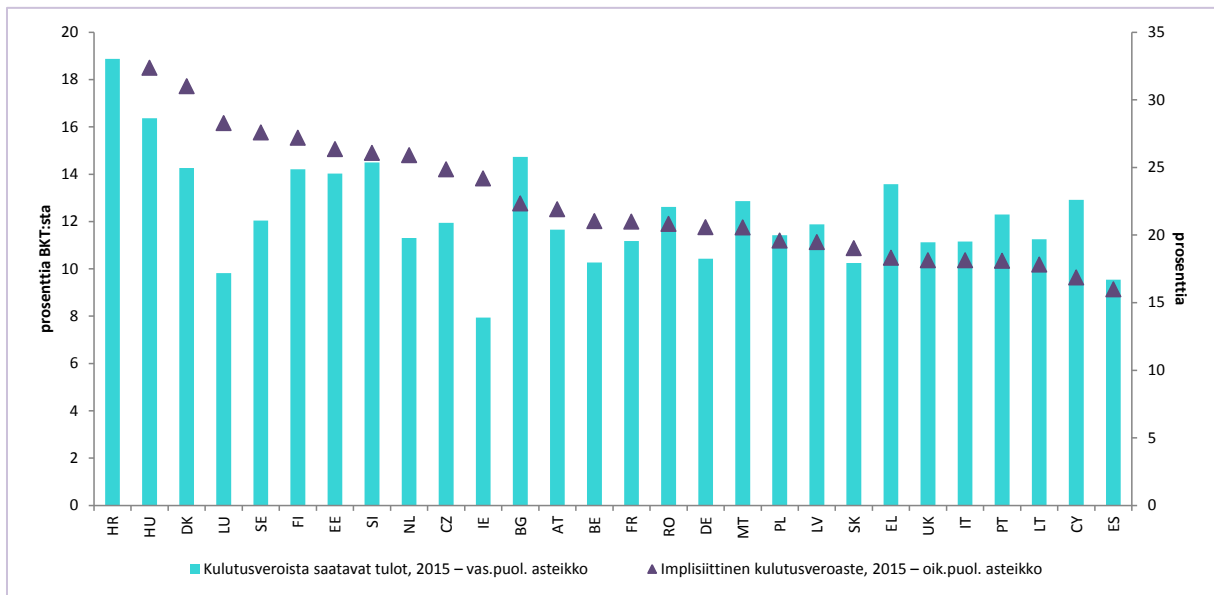
Muutamit maat ovat keventäneet työn verotusta pienipalkkaisten ja erityisryhmien osalta ja kiristäneet sitä suurempituloisten ryhmien osalta.

Näiden veroleikkausten rahoitustavassa ei kuitenkaan ole näkyvissä selkeää suuntausta.

Vaihtoehtoisten tulonlähteiden määrityksen yhteydessä on myös tärkeää ottaa huomioon regressiiviset tulojakovaikutukset, joita verotuksen kiristämällä näillä aloilla voi olla.

Alla olevassa kuviossa esitetään **kulutusveroista** saatavat tulot prosentteina suhteessa BKT:hen kussakin EU:n jäsenvaltiossa. Lisäksi siitä ilmenee EU:n jäsenvaltioiden implisiittinen kulutusveroaste eli kaikista kulutusveroista saatavien tulojen suhde kotitalouksien lopullisiin kulutusmenoihin.

Kuvio 14: Kulutusveroista saatavat verotulot ja implisiittinen kulutusveroaste, 2010–2015

Lähde: Euroopan komissio (2017): *Taxation trends in the European Union: 2017 edition*, perustuu Eurostatin tietoihin

Huom.: Kroatian implisiittinen kulutusveroaste ei ole tiedossa.

Juokseva kiinteistöverotus on toinen verotustyyppi, jonka avulla voitaisiin korvata työn verotuksen keventämistä.

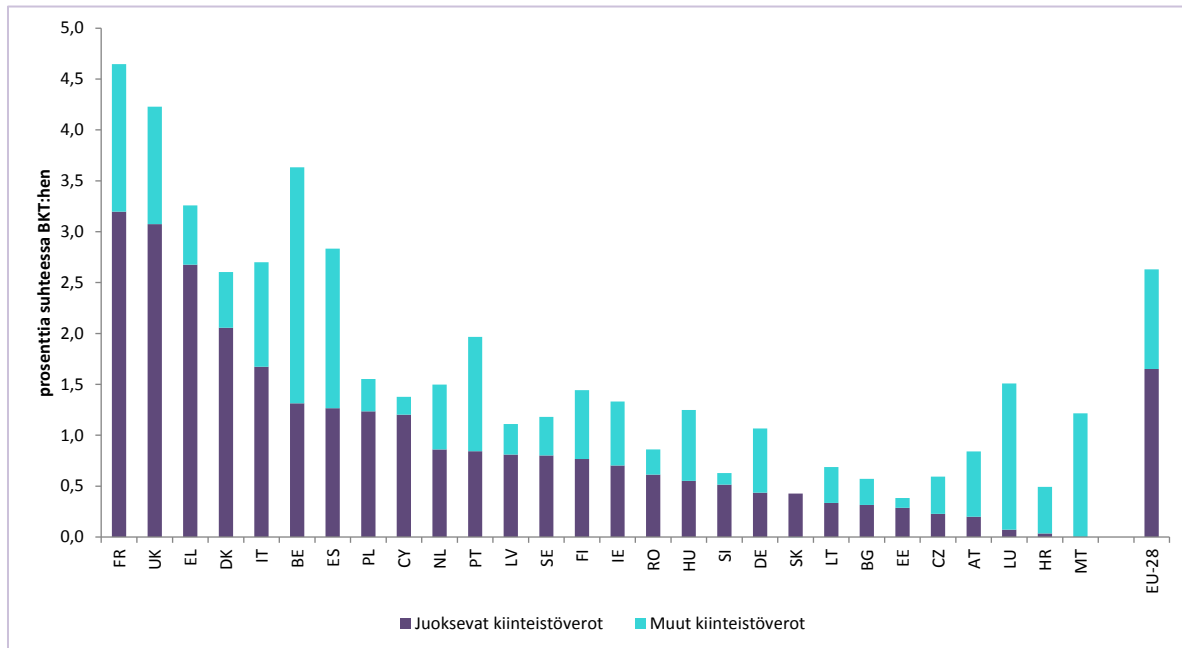
Alla olevassa kuviossa esitetään juoksevista kiinteistöveroista saatavat tulot prosentteina EU:n jäsenvaltioiden BKT:sta.

Juoksevat kiinteistöverot ovat edelleen alhaisia useimmissa EU:n jäsenvaltioissa, ja niiden korottamiseen saattaa olla mahdollisuuksia.

Maissa, joissa tämänhetkiset asunoverotusjärjestelmät perustuvat suureksi osaksi varallisuuden siirrosta kannettaviin veroihin, siirtyminen tällaisista veroista juokseviin veroihin voisi tuoda myös tehokkuushyötyjä.¹² Perusteellinen analyysi esitetään asunomarkkinoita koskevassa tietokoosteessa.

¹² Varallisuuden siirrosta kannettavat verot yleensä jarruttavat kiinteistökauppaa, mikä vähentää kiinteistöomaisuuden tehokasta jakautumista ja tekee markkinoista ohuempia. Nämä verot myös vähentävät työvoiman liikkuvuutta, koska asunnon vaihtaminen aiheuttaa suuret kaupankäyntikulut.

Kuvio 15: Kiinteistöveroista saatavat verotulot prosentteina suhteessa BKT:hen, 2015

Lähde: Euroopan komissio (2017): Taxation trends in the European Union: 2017 edition, perustuu Eurostatin tietoihin

Huom.: Tiedot eivät sisällä laskennallisista vuokrista perittäviä tuloveroja.

Kolmas verotustyyppi, jota voitaisiin harkita keinona korvata työverotuksen keventämistä, on **ympäristöverotus**. Tämä voi myös lisätä oikeudenmukaisuutta siten, että hinnoitellaan saastuttamisen tai muiden haitallisten toimien kielteisiä ulkoisvaikutuksia, ja auttaa kannustamaan toimintatapojen muutokseen.

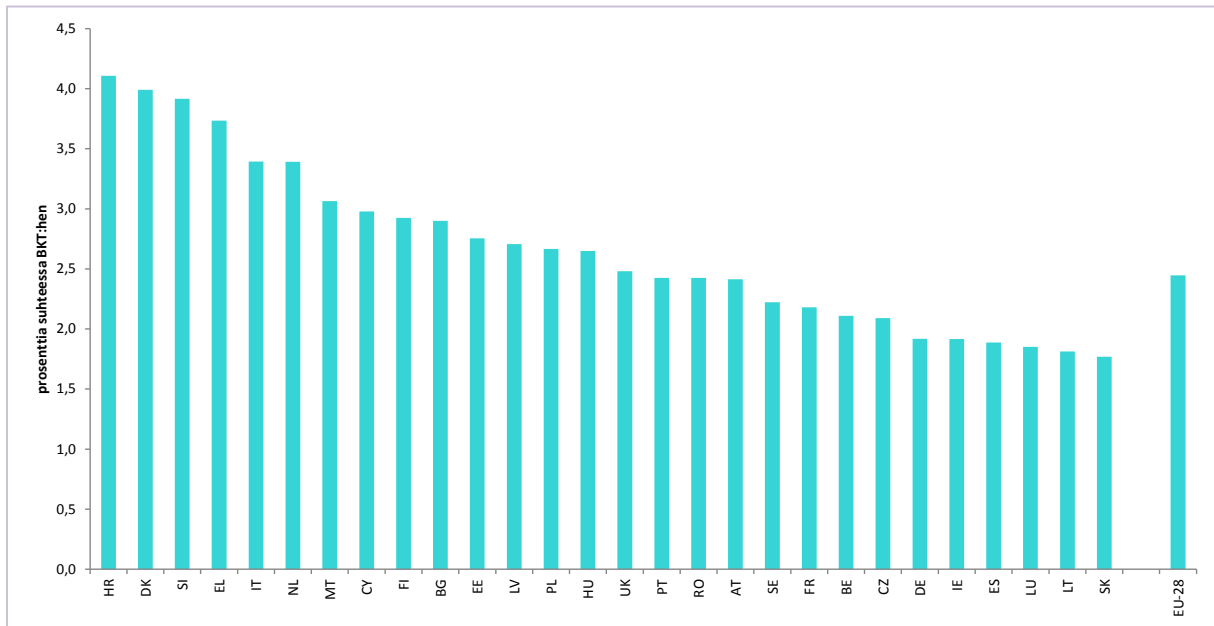
Seuraavassa kuviossa esitetään ympäristöveroista eli energiaan, liikenteeseen, saastuttamiseen ja resursseihin kohdistuvista veroista saatavat tulot prosentteina suhteessa BKT:hen.

Ympäristöverotuksesta saatavat tulot ovat kasvaneet hieman suhteessa BKT:hen vuodesta 2010, vaikkakin niiden osuus kokonaisverotuksesta on hieman pienentynyt.

Ympäristöverotuksesta saatavat tulot ovat keskimäärin noin 2,4 prosenttia ja enimmillään (Kroatiassa) noin 4,1 prosenttia suhteessa BKT:hen.

Ympäristöverotulojen muutokset eivät johdu ainoastaan veroasteen muutoksista vaan myös veropohjan muutoksista. Merkille pantavaa on, että samalla ajanjaksolla sekä EU:n energian kokonaiskulutus että energian loppukulutus ovat pienentyneet.

Kuvio 16: Ympäristöverotulot, 2015

Lähde: Euroopan komissio (2017): Taxation trends in the European Union: 2017 edition, perustuu Eurostatin tietoihin

Huom.: Ympäristöverot jaetaan neljään pääluokkaan: energia-, liikenne-, päästö- ja luonnonvaraverot. Energiaveroihin kuuluvat verot, jotka peritään sekä liikenteessä että paikallaan pysyvissä kohteissa käytettävistä energiatuotteista. Liikenneveroihin kuuluvat moottoriajoneuvojen omistamiseen ja käyttöön liittyvät verot. Niihin kuuluvat myös verot, joita peritään muista liikennevälineistä, kuten ilma-aluksista, ja niihin liittyvistä liikennepalveluista. Päästöveroihin kuuluvat verot, joita peritään mitatuista tai arvioiduista päästöistä ilmakehään (lukuun ottamatta hiilidioksidipäästöistä perittäviä veroja) ja veteen sekä jätehuollosta ja melusta. Luonnonvaraveroihin kuuluvat kaikki luonnonvaran hankintaan tai käyttöön liittyvät verot.

4.3. Eriarvoisuuden poistaminen ja sosiaalisen liikkuvuuden edistäminen

Verotuksen avulla voidaan vähentää eriarvoisuutta ja tukea sosiaalista liikkuvuutta jakamalla tuloja ennakoon tai uudelleen tai korjaamalla toimintatapoja tai kannustamalla muuttamaan käyttäytymistä.

Euroopassa on käytössä erilaisia sosiaalisia malleja, ja niiden rahoittamiseen tarvittavien julkisten varojen määrä vaihtelee.

Riittävien varojen takaamisen julkisten menojen rahoittamiseksi pitäisi perustua seuraaviin seikkoihin:

1. oikea veroyhdistelmä, jonka yhteydessä otetaan huomioon investoinnit ja työllisyysnäkökohdat sekä

2. sen varmistaminen, että yhteiskunnan jokainen jäsen maksaa oikeudenmukaisen osuuden yhteisistä menoista.

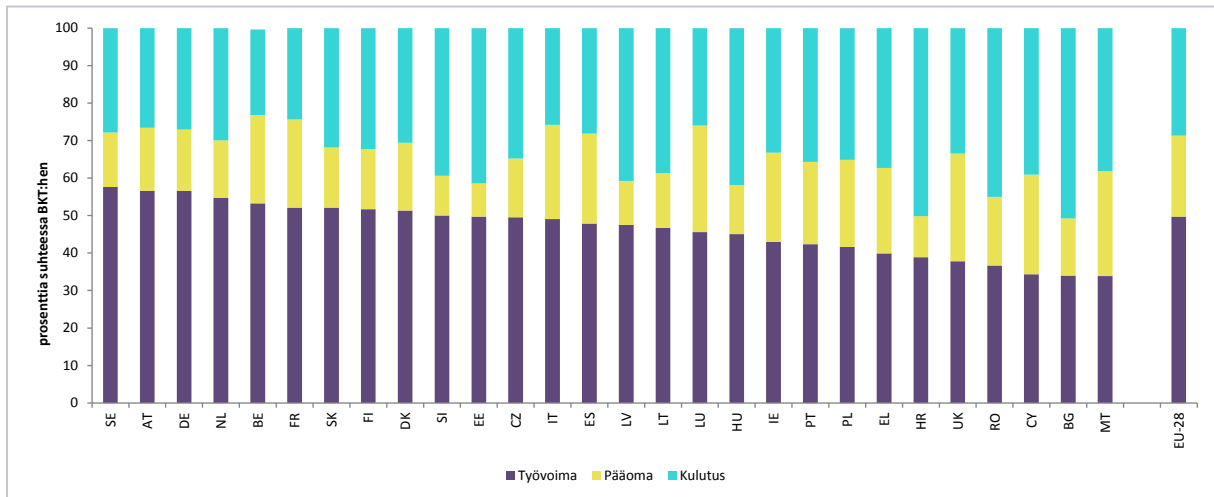
EU:n jäsenvaltioiden verojärjestelmien rakenteessa on eroja veroasteiden osalta ja sen osalta, mitä toimia päätetään verottaa.

Kuviossa 17 esitetään verotuksen rakenne EU:n jäsenvaltioissa taloudellisten muuttujien mukaan maiden välisten erojen havainnollistamiseksi.

Pääomaverotus voi olla asianmukainen keino lisätä tasavertaisia mahdollisuuksia ja jakaa vaurautta tasaisemmin, jos samalla otetaan huomioon tehokkuusnäkökohdat.

Verosäännösten noudattamisen toimeenpanoon pääomaverotuksen avulla liittyy kuitenkin käytännön ongelmia.

Kuvio 17: Verotuksen rakenne veropohjan taloudellisten muuttujien mukaan, 2015

Lähde: Euroopan komissio (2017): Taxation trends in the European Union: 2017 edition, perustuu Eurostatin tietoihin

Huom.: Tässä kuviossa ”pääomaverotus” sisältää kaikki muut luokat, joita ei luokitella kuuluviksi työvoiman tai kulutuksen piiriin.

Progressiivinen tuloverotus on yksi vero- ja etuusjärjestelmien merkittävistä uudelleenjakotoimenpiteistä.

Alla olevassa kuviossa esitetään työtuloverotuksen progressiivisuus vertaamalla suuri- ja pienituloisten verokiilaa.

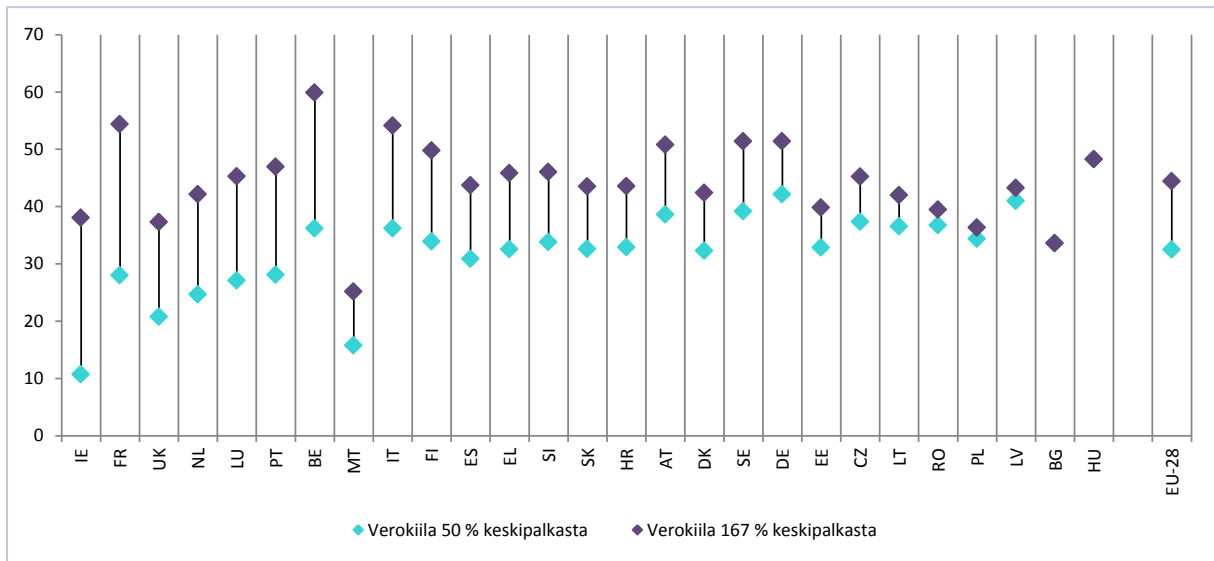
Progressiivisuuden aste on teoreettinen ja perustuu vakioveroasteisiin. Siinä ei oteta huomioon veropetoksia, veronkiertoa tai verovilppiä.

Tuloverojärjestelmien progressiivisuudella ja erityisesti pienituloisten verotaakalla on

merkitystä myös työpaikkojen luomisen kannalta. Työpaikat tarjoavat tien ulos köyhyydestä ja sosiaalisesta syrjäytymisestä.

Irlannin, Ranskan, Yhdistyneen kuningaskunnan ja Alankomaiden työtuloverojärjestelmissä on suurin progressio. Unkarin, Bulgarian ja Latvian työtuloverojärjestelmien progressio on pienin.

Kuvio 18: Työtuloverotuksen progressiivisuus EU:n jäsenvaltioissa, 2016

Lähde: Euroopan komission vero- ja etuusindikaattoritietokanta OECD:n tietojen perusteella.

Huom.: (1) Verokiilatiedot koskevat yksinelävää lapsetonta tulonsaajaa. (2) Kyproksesta ei ole saatavilla tuoreita tietoja. (3) Maat on asetettu alenevaan järjestykseen sen mukaan, miten suuri on 167 prosenttia keskipalkasta ansaitsevan verokiilan suhde 50 prosenttia keskipalkasta ansaitsevan verokiilaan. (4) Vuoden 2016 tietoja ei ole vielä saatavilla Maltan, Kroatian, Liettuan, Romanian ja Bulgarian osalta.

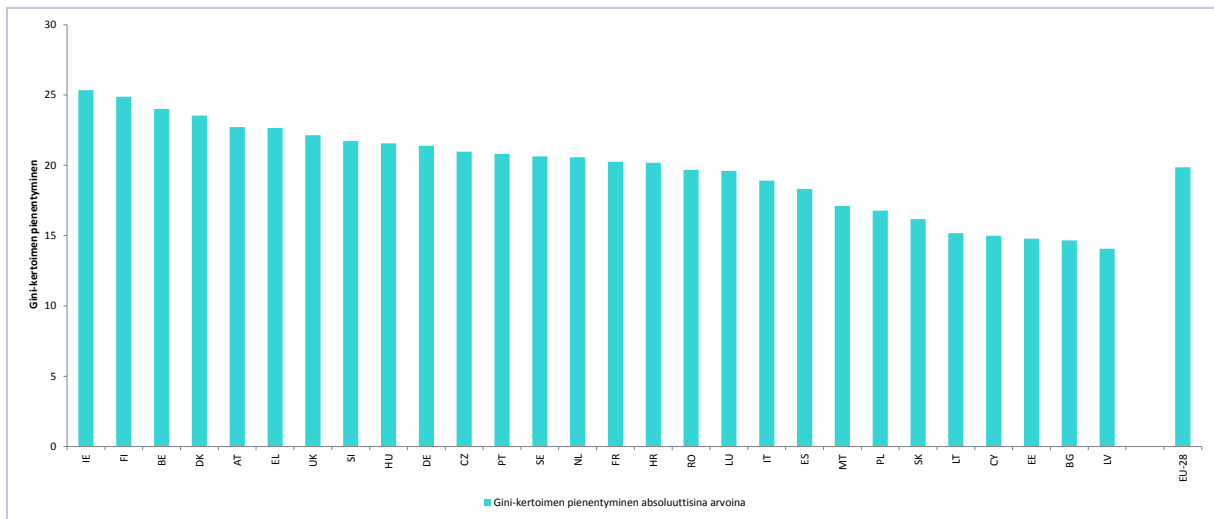
Alla olevassa kuviossa kuvataan **vero- ja etuusjärjestelmien korjaavaa vaikutusta** vertaamalla markkinatulojen Gini-kerrointa käytettävissä olevien tulojen Gini-kertoimeen (sekä absoluuttisesti että suhteellisesti).

Kuvio havainnollistaa sitä, että vaikka vero- ja etuusjärjestelmillä torjutaan tuloeroja kaikissa EU:n jäsenvaltioissa, niiden vaikutukset vaihtelevat.

Tuloerot ovat edelleen suuret tietyissä jäsenvaltioissa, myös sellaisissa, joissa verojen ja etuuksien uudelleenjakovaikutus on suhteellisen pieni.

Merkittävin uudelleenjakovaikutus on Suomessa, Belgiassa ja Tanskassa, ilmaistuna Gini-kertoimen suhteellisenä pienentymisenä.

Kuvio 19: Vero- ja etuusjärjestelmien korjaava vaikutus EU:n jäsenvaltioissa

Lähde: Eurostat, 2016.

Huom.: (1) Markkinatulojen (eli ennen veroja ja etuuksia) eriarvoisuuden ja käytettävissä olevien tulojen (eli verojen ja etuuksien jälkeen) eriarvoisuuden Gini-kerrointen välinen ero. Tulotiedot on mukautettu kotitalouden koon mukaan (tasaus). (2) Vuoden 2016 tietoja ei ole saatavilla Irlannin, Italian ja Luxemburgin osalta, sen sijaan käytetään vuoden 2015 tietoja.

4.4. Verosäännösten noudattaminen¹³

Täytäntöönpano on ollut ja on edelleen ratkaiseva väline verojärjestelmien muuttamisessa oikeudenmukaisemmiksi. Se edellyttää viranomaisten toimivallan käyttämistä täysimääräisesti veronmaksajien pakottamiseksi toimimaan oikealla tavalla. Tähän kuuluvat rajat ylittävä yhteistyö, vaikuttavat tarkastukset, tiedon ja tiedustelutiedon saatavuus sekä nopeat perintämenettelyt.

Lisäksi **on olennaisen tärkeää edistää luottamusta, avoimuutta ja verosäännösten noudattamisen kulttuuria seuraavin keinoin:**

- Tiedotetaan veronmaksajille vaikuttavasti verotulojen tuomasta lisäarvosta; seurataan veroviranomaisten toimintaa ja osoitetaan sen tulokset.
- Kannustetaan veronmaksajia käyttäytymään eettisemmin verojen maksun yhteydessä, käytetään viestintä- ja valistuskampanjoita,

joissa selitetään, miksi jokaisen on tärkeää maksaa osuutensa. Kampanjat pitäisi kohdistaa erityisesti nuoriin – tuleviin veronmaksajiin.

- Tehdään yhteistyötä yritysten kanssa verosäännösten noudattamisen parantamiseksi hyödyntäen samalla tietämystä käyttäytymistaloudesta, jotta veronmaksajat saadaan toimimaan oikein oikeaan aikaan.

Vuosina 2016–2017 EU:n jäsenvaltiot pyrkivät edelleen parantamaan järjestelmiään aiempien vuosien tapaan.

Uudistuksista ja saavutetusta edistyksestä huolimatta veronkierto ja veropetokset ovat silti edelleen suuri haaste Euroopalle. Siksi veronkierron torjuminen on edelleen yksi komission painopisteistä, mistä kertovat lukuisat alalla käynnistetyt aloitteet.

Yksi niistä on ALV-järjestelmän nykyaikaistaminen, mikä on osa petosten torjuntaa. Komissio hyväksyy vuosina 2017 ja 2018 kattavan ALV-uudistuspaketin, jonka tarkoitus on torjua veropetosten kasvavaa riskiä sekä yksinkertaistaa yritysten ALV-velvoitteita ja sallia jäsenvaltioille enemmän joustoa sen määrittämisessä, mitä tuotteita verotetaan keveämmin.

¹³ Aggressiivista verosuunnittelua ja veronkiertoa käsitellään erillisessä tietokoosteessa.

5. HYÖDYLLISIÄ TIETOLÄHTEITÄ

- Euroopan komissio: *Tax policies in the European Union: vuoden 2017 kyselytutkimus2017 Survey*, tulossa
- Euroopan komissio: *Taxation trends in the European Union: 2017 Edition*, Luxembourg, 2017

Päiväys: 28.9.2017